

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování.

»Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.
Tom. Kemp. I. 1.

Výchov duše.

Podává *Fr. Janovský.*

Dokončení.

Pěstujme krasocit! Radost i líbeznost ovívá srdce, vidíme-li skutečnou krásu. Jest však želeť, že i tento cit, že i krasocit nedostatečně mnohdy buzen, ba u mnohého zůstává třeba po všecek život neprobuzen, anebo živen nepravým způsobem, věcmi nekrásnými, ba nebezpečnými, což zajisté mravnosti na újmu, ba někdy i její zkázou.

Pěstujme zálibu v krásách přírodních; cit z krás těch plynoucí znamenitě přispívá srdečné a upřímné úctě k Bohu. Připomínejme dětem při krásných zjevech přírodních, že jenom nejkrásnější a věčně krásný Bůh mohl takovou krásu stvořit, a že andělé a svaté duše lidské tohoto věčně krásného Boha stále vidí a krásou jeho věčně se blaží. Upozorňujme děti na malé napřed předměty, na libezné květinčky, na zvířátka, na jejich barvu, sličnou podobu; potom postupme ku kráse ve velikých rozměrech, ku kráse celé krajiny, ku krásným zjevům na obloze nebeské, k majestátnosti hvězd; velmi vděčna jest i básnická líceň přírody.

Jak vytríbený krasocit směrem k věčné Kráse, k Bohu, měl Kepler! Jedno své dílo hvězdářské končí těmito slovy: „Nyní nemohu, leč oči a ruce pozdvihnouti k nebesům a pokorně i zbožně kořiti se Otci světla . . . Ó, Stvořiteli a Pane náš, který světlem přírody vzbuzuješ v nás touhu po světle milosti, abys nás tímto přivedl do světla slávy! Díky Tobě vzdávám, žes mi svým tvorstvem dopřál tak veliké radosti, abych udiven a plesaje patřil na ně, jak vyšlo z rukou Tvých! Hle, ukončil jsem dílo svého povolání, objevil jsem lidstvu slávu Tvých skutků. Mysl má byla plna dobré snahy; napsal-li jsem však přece něco, co by Tebe bylo nedůstojno, nauč mne, bych to opravil. Dopřej mně milostivě, aby toto dílo bylo k Tvé cti a slávě, ke spáse duší a nikdy nikomu v ničem na škodu.“

Dítky hodné a zvedené rády přenášejí viditelnou krásu i na nebe, z krásy světa viditelného šperkují si svět neviditelný, ráj, blaženost věčnou; tak řeklo si jednou dítko hledící na rozkošné večerní červánky: „Jak krásné jest asi nebe na první stránce, kdyžtě takovou má krásu na stránce poslední!“ Ano, hodné a zvedené dítky vedou si dle výroku Páně: „Jejich

jest království nebeské“; jsou v nebi jakožka doma, dělají si z nebe svou horu Tábor, ovšem když je jejich krasocit buzen a pěstěn.

Nebezpečno upozorňovati na tělesnou krásu druhých lidí nebo na tělesnou krásu vlastní; kde snad sama sebou takováto záliba vzniká, upozorněme dítě, že hlavně jest nám dbáti krásy vnitřní, krásy duševní; krásy tělesné stářím ubývá, ba smrtí bývá změněna v šerednost a ošklivost; krásy duševní však může a má stále přibývati, krása duševní má na věky potrvati, ba má jednou i vzkříšenému tělu ku kráse, věčné kráse dopomoci.

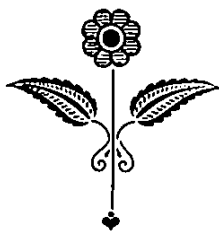
V té příčině čteme památný příběh v životě sv. Františka Borgiaše (1510—1572). Roku 1539 zemřela císařovna Isabela, choť přelavného císaře Karla V., žena tak krásná, že se říkalo, že jí není rovné na světě. Vévodovi Františku Borgiaši, prvnímu to muži po císaři, uloženo, aby mrtvolu zesnulé císařovny doprovodil do Granady, kdež měla býti pochována; mělo se to vykonati nádherně a velkolepě. František poslechl. Dojeli Granady. Dle španělského obyčeje měla mrtvola býti odevzdána tamějšímu arcibiskupovi; průvodce vévoda Borgiaš měl ji před pohřbem ještě ohledati a přísahou stvrditi, že jest to skutečně bezd. chá schránka císařovny Isabely. Byl to sedmý den, co zemřela. Rakev otevřena. František poodhalil roušku s hlavy zesnulé, popatřil na tvář — a hrůzou strnul. Jaká to změna za ten týden! Až do hlubin duše rozrušen zvolal: „Jsi ty skutečně ta mocná kdys a slavná císařovna Isabela? Kam se poděla tvá krása, jež kde koho poutala? Kde jest tvá spanilost, tvá veleba? Ó marnosti, marnosti!“ Roztoužil se po kráse duše, a by jí co nejvíce získal, opustil po čase svět a jeho slávu, opustil svůj mistokrálůvský úřad, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, stal se knězem, stal se světcem. —

Varujme dítky, by lidí, kterých neznají, neposuzovali dle sličnosti či nesličnosti tváře; soud takový bývá pošetilý a nespravedlivý; řekněme jim, že tělesná krása bývá zrovna jako bohatství údělem dobrých i zlých lidí; žádná z obojí té věci nedodává člověku ceny, obě budou mu časem vzaty, ne-li dříve, jistě v hodinu smrti.

Duchaplný Aesop byl hrbatý a moudrý Sokrates ve tváři nesličný; kdyby jenom na tělesné kráse záleželo, byli by oba co nejvíce politování hodni; a zatím jsou to velikáni. —

Nad všelikou hmotnou krásu jest krása mravní, krása zářící z mravního dobra, ze ctnosti; jesti pravá ctnost povždy také krásna, na příklad pravdivost a upřímnost, cudnost, smířlivost, obětavost. Upozorňujme na to; posilníme takto mládež v lásce k dobru a zošklivíme jí zlo. —

Toť všechno několik pokynů, jak vychovávat duši, předrahou duši, živý obraz živého Boha, aby byla šťastna a blažena. O tom psány celé knihy, o tom též výtečná kniha Stolzova „Erziehungskunst“; obírali jsme se jí, a co zvláště se nám zamlouvalo, co zvláště důležitým se jevílo, podali jsme tuto svými slovy v několika úryvcích.

Z výzkumných cest jarních.

Napsal J. M. Kadlčák.

Zmizely ledy a sněhy s luhů a strání. Jižní vánek budí zeleň i květy k novému životu. V poli a háji mizí strnulost zimní doby a sličná Vesna, jaro milé, jako by čarovným proutkem se bylo doteklo přírody, vzbudivši ji ze spánku zimního, divy tvoří z Boží vůle, pestrým odívajíc rouchem luhy a háje, sady a louky.

Vesna milá, Vesna sličná, Vesna krásná, ladná, snívá jako princezna z pohádky těžkých zbavuje se pout zlého čaroděje Sněhuláka. Odívá se v nádherné roucho mladosti sličné a budí zpěvy a plesy, budí radost a smích, sílu mladistvou vlévá do všeho, co z ruky Tvůrce vyšlo. Vždyť i ten mrtvý, bezcitný kámen zelení mechů a řas odívá se v roucho slavnostní, hlásaje moc a sílu tvůrčí, již dobrotivý Bůh vložil do obrodné moci jarních vánků a sluneční záře Vesny něhyplné.

Což divu, že i ta mláď v dusné jizbě školní toužebně se rozhlíží a nedočkavě obrací své zraky oknem do zahrady, všelikým způsobem na jevo dávajíc touhu: ven — ven do Boží přírody — a smělejší odváží se konečně k prosbě: „Prosím, my bychom rádi do pole.“

Což divu, že v oku zářícím touhou pochopitelnou v každém pohybu a obratu se jeví žádost: do pole — do pole, ven z dusivého vzduchu přesyceného těžkými výpary do vonného, osvěžujícího ovzduší jarního, ven do přírody, kdež tolik radostného vznětu a nových dojmů vábí srdce vnímavé.

Vidím, slyším nedočkavou touhu svých milých svěrenců, ale dosud nelze vyhověti. Ještě chlad nebezpečný do nížin vane z osněžených chlumů a sněhová vláha činí neschůdné chodníčky naše.

Snad za týden, za dva zmizí poslední stopy nevlídné paní zimy a pak jasný jarní den umožní nám první vycházku do polí, kdež opět budeme jako jiná léta vědomosti obohacovati, mysl a srdce zušlechťovati pozorováním díla Tvůrce nebeského.

„Dosud marné vaše tužby. — Ještě příliš ostrý větrík pofukuje. Všude je mokro. Jaro se teprv budí. Až se více oteplí a první jarní květy rozvinou, půjdeme do polí — budete-li pilní a hodní“ — dusil jsem nedočkavou touhu. —

A od toho dne i nejhorší neposeda všemožně krotil zlé náklonnosti a snažil se zachovati pořádek a kázeň, dobře věda, že by pokuta ho neminula nad jiné trpká: nesměl by s námi do pole. Pohrůžkou: nepůjdeš s námi, nebudeš-li příčinlivějším a hodnějším — dosud vždy jsem ztišil a zkrotil i nejhorší nezbedy.

Žáci pracují o závod a všemožně snaží se vyhověti každému pokynu, aby jenom se zalichotili a mne naladili na růžovo. Vychytralí neposedové dřepí jako by ani krve neměli v těle a vše jde jak na drátkách. Kdykoliv pochvám tu drobotinu svou: „Jsem s vámi spokojen — pěkně je úloha provedena“ — vždy z těch čistých očí, ba z celé tváře nedočkavou touhou oživené září otázka: půjdeme brzo?

Však i já nedočkavě již a pátravě si prohlížím okolí, brzo-li bude možno vyjít se žáky do přírody, kdež přece jenom zcela jinak dá se působiti na rozum i srdce útlé, vnímavé mládeže.

Konečně pažit se zazelenal, v olšínách na sta bílých květů skromné

sasanky září. Ze včelína ozývá se bzukot včelek a v sadě sýkorka zanotila svůj jarní popěvek: v patě trn, v patě trn — vypař, vypař!

„Děti, odpoledne si vyjdeme na Kúty“, oznamuji, když dočkali jsme se slunného, jarního dne teplého.

Vězeň, náhle a neočekávaně z dusné kobky žalární propuštěný, nezajásá více a srdečněji, než zaplesaly děti slyšící radostnou zprávu.

„Těžko vypsát, vylíčit dojem, jaký na mysl dětskou způsobí první jarní vycházka. Těžko zachytiti pérem mohutné dojmy takové výzkumné cesty, jež více mnohdy obohatí vědomostmi ceny trvalé, než dlouhé výklady ve škole.

Již minule jsem o takových vycházkách učinil zmínku. Nebudu tudíž zdržovati líčením našeho odchodu ze školy a popisem cesty ze školy na luhy, jimž říkáme „Kúty“. Jsou to k severu ve stínu Hůrky rozložené polnosti Ostravici omezené, potoky prostoupené, křovinami a malými lesíky borovými, olšínami a topolinami porostlé. Odlehlé, tiché zákoutí je útočištěm zvířeny polní, nanejvýš ptactva, jemuž zvláštní pozornost věnovati miníme. Proto nejkratší cestou zabočíme ku břehům Ostravice, kdež vrby již v plném jsou květu a olšiny první lupení něžné dostávají.

Děti švitoří radostně a div se nedají do skoku. Každá žilka v nich hraje — a kdyby nebylo bázně, že bych přísně pokáral nezbednost, hned by se pustili do běhu, dali se do zápasu, zkoušeli pružnost svalů odvážlivými kotrmelci, ba i na stavění „suché vrby“ zcela jistě by došlo.

„Až vykonáme, co dnes je naším úkolem, zahrajeme si“, těším děti, vida touhu převelikou po volném rozběhu. Jásot upřímný byl mi vděkem za radost tím způsobenou.

Tak přešli jsme lávku pod pilou a podél příkopu došli jsme do rozlehlé olšiny. Sem tam roste topol mohutný, něco sosen, vrb a několik lip.

„Krá — krá!“ ozývá se nám zdáli v ústrety.

„Vrány — vrány!“ upozorňují mne žáci na párek popelavé vrány, jenž úzkostlivě kroužil nám nad hlavou.

„Jak víš, že jsou to vrány?“ vyzvídám.

„Krákají“, odpovídá hoch.

„Havran, krkavec také kráká“, namítám.

„Má peří popelavé“, brání se hoch.

„Já vidím černé peří.“

„Na hlavě, na hrdle, na křídlech a ocasu je černé, ale peří ostatní je popelavé“, dokazuje neústupně.

„Dobře pozoruješ. Jsou to vrány popelavé. Proč asi tak úzkostlivě krouží nad námi a neodletí, jak činí jindy, plaše unikající z dohledu lidí?“

Žáci mlčeli.

„Zajisté na borovici tamhle z houštiny vyčnívající mají hnízdo“, vysvětluji záhadu.

„Pojďme se podívat“, žebrouli hoši.

„Pojďme!“ —

„Je tam — hnízdo!“ zajásal kterýsi.

„Já ho též vidím — já též —“ chlubil se jeden přes druhého a všichni jevíli radost k nepopsání.

„To je hnízdisko“, uklouzlo Satinskému.

„Velký pták potřebuje velké hnízdo. Z čeho pak vrány hnízdo zbudovaly?“

„Ze suchých halouzek a prutů — aj trávu tam vidím“, chlubil se Vašek.

„Zcela správně. Vrány budují hnízdo ze suchých větvic, lýčí, suché trávy a mechu. Ano i hadry do něho snášejí a měkce vystelou, hlinou dříve vše upevňující.“

Vrány neodletěly, nýbrž spíše k nám se nížily a úzkostlivě krákaly.

„Mají vejce —. Už budou mladé v hnízdě“, usuzovali žáci.

„Zajisté, hnízdo je už obsazené“, souhlasím.

„Já vím, jaké mají vejce“, chlubil se Buček.

„Já též vím — já také“, ozvali se jiní.

„Jaké?“ dotazují se.

„Zelenavé, hnědě, tmavozeleně, černě skvrnitě“, vypravoval žák.

„Kolik?“

„Čtyry anebo pět.“

„Jak to víte?“

Žáci umkli a rozpačitě klopili hlavy.

„Kdo vám to řekl?“ naléhám.

„Viděl jsem je v hnízdě“, přiznával se po chvíli Buček. „V Zimníku hnízdily vrány na jedli. Podívali jsme se na hnízdo.“

„Když ptáci hnízdí a zvědavci je znepokojují, opouštějí hnízdo a odletí do krajin, kde lidé jich neznepokojují. Nehleďte hnízd, a když náhodou některé najdete, nechodte k němu a jiným hnízda neukazujte, odpudili byste ptáky a tím způsobili velkou škodu. Vždyť víte, že ptáci po většině hubí škodlivý hmyz, myši, červy a jiná škodlivá zvířata“, napomenul jsem hochy.

„Vrána má cosi v zobáku“, vykřikl Bezruč, který s velkým zájmem sledoval každý pohyb ptáků.

„Myš — myš má v zobáku“, ozvali se jiní.

„Je to asi myš. Co z toho lze soudit?“ dotazují se.

„Vrány mají již mladé“, hádali chlapci.

„Zajisté. — Pojďme tedy, abychom nepřekáželi ptákům. — Čím pak se vrány živí?“ dotazoval jsem se cestou.

„Brouky, myšmi, červy a menšími zvířaty“, odpovídali žáci.

„Aj hnízda vybírají!“ ozval se Bohuš Pešatů.

„Bohužel vyloupí též hnízda a mladátka zanášejí do svých hnízd, čímž způsobují dosti značné škody.“

„Nám odnesly vrány kuřata“, žaloval Chlopčik.

„A nám housata“, doplňoval Halata.

„V čas nouze odváží se vrána i na dvůr a odnáší, co se uloviti dá. Pustí se i do mladého zajička, vyloupí hnízdo koroptví. V zlých dobách zimních oštípují pupeny na stromech, zrní a plody všeliké, nemají-li někde mršiny, a tím škodí hospodářům i lesníkům“, vypravoval jsem žákům.

„Znáte-li jiné ptáky havranovité“, řeč obrácím v jiný směr.

„Já znám havrany, kavku, sojku a straku“, chlubil se Tobola.

„V Ondřejníku byli letos ořešníci“, vypravoval Bačák.

„Jak to víš?“

„Pan hajný u nás vypravoval, že jsou v hoře ptáci, kteří bývají v létě až v Sibíři — a já jsem potom dal si pozor a viděl jsem je“, chválil se hoch, který bydlí pod hřebenem zachmuřeného Ondřejníku.

„Já jsem viděl ořešníka vycpaného u myslivce. Je tak velký jako sojka, ale má peří tmavohnědé, skoro černé, bíle kropenaté“, do věci se vpletl Bohuš.

V tom se nad námi ozval skřivánek.

„Škovránek, škovránek!“ maně po „našemu“ vzkřikl Štěřba.

„Hoši stanuli a obdivovali skřivana, jak v závitnicích výš a výše k obloze se vznášeje, hlučně prozpěvoval svou jarní píseň.

„Znáte všichni skřivánka?“ táži se?

„Známe!“ odpovídali sborem.

„Hnízdí také na stromech?“

„Ale kaj — prosím, nehnízdí“, opravoval se Pešat. Hnízdo má na poli.“

„Kde?“

„V jeteli anebo v obilí.“

„Pěkné — uměle spletené?“

„Travou vystlaný důlek pod hrudou anebo v chumáči trávy“, tvrdil znalecky Baran.

„Má čtyry vajíčka zelenavě-hnědává“, doplňoval Židek.

„Baj na louce anebo na hrázi má hnízdo“, povídal Zeman.

„Ale ten nezpívá, jenom cvrliká a nevyletuje vysoko. Na jedli až na vršku sedá a jenom trochu zpívá potichu“, mínil Baran.

„To není skřivan. Na lukách a paloucích, u potoků a řek hnízdí v trávě linduška, skřivanu velmi podobná, ale menší a štíhlejší,“ vysvětlují žákům.

„Oto — Oto — tamhle sedí na sosně“, ukazoval čipera Bezruč.

„Máš dobrý zrak. Je to linduška, jichž v našem kraji žije několik druhů.“

„Skřivánci také nejsou všichni stejní“, mínil Tobola.

„Znáte jiný druh?“

„Chocholouš“, vyhrkl Bohuš.

„Tamhle na trní sedí ptáče šedé. Stále poskakuje z větve na větvi a pěkně si prozpěvuje. Znáte je?“ ukazují hochům.

„Mušarka“, pyšně prohodil Bednařík.

„Je to mušarka, jinak pěnice podkřovní zvaná. Bude zajisté na blízku hnízdit, ale až někdy v květnu. Čím pak se živí?“

„Lapá mouchy, komáry, broučky a motýlky“, moudře odpovídá Bezruč.

„Co z toho patrné?“

„Je veice užitečná“, mínil Polívka.

„Všechny pěnice — a u nás žije mnoho druhů — živí se výhradně hmyzem. Jsou velmi užiteční ptáci. K tomu jsou mezi nimi výteční pěvci. Proto zasluhují ochrany.“ (Příště dále.)

Navykání.

Pokračování.

7. Pozornosti. Vlastnost mysli v úkonu bedlivého pozorování, t. j. úmyslného čili účelem nějakým vedeného názoru jmenujeme pozornost.

Ačkoli pozornost vůli lidské jest podrobena, je přece několik prostředků, jimiž se pozornost vzbuzuje. Pozornosti nejlépe se doděláme živým a zajímavým poučováním a takovým výkladem, aby děti snadno všemu porozuměti mohly a se zálibou věcí se zabývaly.

Ať rodiče zvykají děti pozornosti! Je to pro celý život veledůležitě, aby již v nejuťlejším dětství základ k pozornosti položen byl, totiž směrem a řízením ducha na určitý předmět; neboť na pozornosti závisí jasnost a důkladnost představ, úsudkův a závěrek, ostrost a věrnost paměti, krátce pěstování a vzdělávání mohutnosti poznávací.

Rodiče kazí pozornost, když dítěti příliš mnoho předmětův a příliš rychle po sobě předvádějí, nebo když hračky příliš rychle mění, jakož i když obrazotvornost přes příliš vyvinují.

Aby se pozornost budila, nechejme děti takové předměty pozorovati, jež od jejich obzoru nejsou příliš daleko vzdáleny; co děti nezajímá, nebo čemu nerozumějí, vzbuzuje pocit omrzelosti. Příliš často viděné a slyšené, nebudící nových představ, způsobuje dlouhou chvíli; naproti tomu nové, dráždící, živé, překvapující a střídavé působí příjemně a vzbuzuje pozornost, poněvadž stále nové představy přináší a sílu myslící zaměstnává.

Chceme-li od dítěte na čemkoli pozornost žádati, vzbuzujme u něho lásku k tomu, náklonnost a zájem. Kde to není vždy možné, musíme hleděti zvláště při nejuťlejších dětech pozornost způsobiti rozličnými malými odměnami. Konečně odstraňme vše, co příliš rozptyluje, a vše, co myšlení dětí příliš namáhá, na př. příliš hřmotné a rozčilující hry.

Vše, co důležité a pamětihodné jest pro rodinu, též důležitým budiž učiněno rodiči i dítěti, a to neustálým uváděním pozornosti a častým do paměti vštěpováním v čerstvé paměti udržováno buď. Tím se odvracuje dítě od trestův a nepatrností, učí se vznešeněji mysliti, po vznešeném a šlechetném toužiti a se snažiti, uznává vděčně božskou všemocnost, lásku a moudrost a učí se vážiti si záslužných činů lidských. Veřejné památníky na upamatování se pamětihodných událostí velmi dobře k tomu napomáhají. Také velice prospěšné jest, když pro neobyčejné příhody a události v rodině zvláštní dni na upamatovanou se ustanoví, jako to již Mojžíš ustanovením svátkův učinil a jak církví nařizeno jest svěcením výročních slavností a svátků. Tím všeliké události hluboko do paměti se vštěpují, dobré památky neustále se obnovují a na paměť znova kladou, což nejinak nežli spasitelně účinkuje a působí.

(Příště dále.)

Stručné dějiny vyučování náboženského.

Píše prof. *Adolf Fux*.

(Část druhá.)

Z pravidla vyučovalo se, pokud to poměry dovolovaly, veřejně v chrámech; pohlaví byla od sebe oddělena, učitel i katechumeni seděli. I ku kázni církevní přísně bylo přihlíženo.

Forma vyučovací byla převážnou částí akroamatickou, individuálním vlastnostem a okolnostem naslouchajících přiměřenou, ale i dialogu užíváno obzvláště u dospělejších učňův.

Řádnými učiteli byli lektoři, jáhnové a k tomu splnomocnění učitelé. Mimořádně a soukromě vyučovali i rodiče, křestní kmotři a diakonisky, Bohu zasvěcené panny. Šlechtný Leonidas, otec vědychtivého Origena (* 185 † 254), vyvíjel na otázky synovy pravdy náboženské cestou historickou, vypravuje biblické příběhy, ku kterým poučení a napomenutí připojoval. Sv. Basilius (330—379) byl vyučován v náboženství od své zbožné matky Emmelie a své babičky Makriny a j.

Dobou vyučování byl z pravidla čas adventní a svatopostní. Křest sv. se uděloval obyčejně na bílou sobotu a ve svatvečer svatodušní (na Východě i před svátkem zjevení Páně).

Za učebné pomůcky sloužilo Písmo sv., nejprve Starého a později i Nového zákona, z něhož vybírány byly mravné vzory, jako byli Set, Henoch, Noe, Abraham, Melchisedech, Job, Mojžíš a j., a příslušná naučení viry a mravu se z nich odvozovala. (Methoda analytická.)

I viditelná znamení sv. svátostí Kristem ustanovená neviditelnou milostí naznačovala, obřady a modlitby církevní působivost svátostnou chápavosti lidu okem i uchem přístupnými činily.

Od 5. století přestával ponenáhlu katechumenát v tomto způsobě a omezoval se pouze na zkoušku z náboženství a mravného života na 40denní přípravu křtu sv. Začátkem středověku přestal úplně. —

Ku konci druhého století vznikly školy katechetické. Nebyly to ústavy toliko pro vzdělání učitelů, ale byly vysokým učením křesťanským a čeliti měly státním školám římským. Vyučováno bylo na nich ovšem hlavně náboženství, ale i mathematice, logice, rhetorice, fysice a astronomii tou měrou, by křesťané obrnili se proti útokům pohanských učencův. Na nich vzdělávali se nejen učitelé a kněží, ale i četní učení pohané je navštěvovali a křesťanství přijali. Školy ty měly i na rozvoj vyučování náboženského veliký vliv. Obzvláště zmíniti se dlužno o první takové škole, jejíž původ sahá do dob apoštolských, založené okolo r. 180 po Kr. v Alexandrii, tehdejší metropoli vědy.

Nejslavnějšími učiteli na ní byli Athenagoras, Pantaenus, Klemens, Leonidas a jeho syn, učený Origenes.

Jakkoliv tyto ústavy jako vysoké školy křesťanské obíraly se učením křesťanským hlavně se stanoviska vědeckého, nebylo přece i vyučování elementární v nich zanedbáváno. Vzorní učitelé z nich vyšli, jako Protogenes v Edesse (vyučoval děti v čtení, psaní, zpěvu a žalmům). Origenes, Herakles, sv. Cyrill a j. nepovažovali za nedůstojno, ve svých neb soukromých bytech vyučovati mládež základním pravdám náboženským, čtení a psaní.

Ústavy ty měly i rozhodný vliv na sepsání vhodných návodů pro vyučování náboženské. Nejdůležitějším spisem takovým jest bez odporu dílo sv. Augustina „De catechisandis rudibus“ (o vyučování neumělých, t. j. v náboženství nevyučovaných).

Spis ten jest katechetickou rukověti, ve které sv. Augustin (* 354 † 430) v 27 kapitolách poučuje jana Deogratiasa z Karthaga, kterak má své učně vyučovati. (K spisu tomu připojena jest i jedna vzorná katechese.)

Vyučovati má všemu, čeho jest jim potřebí k spasení, a tomu naučí se nejlépe na základě biblického dějepisu. Při tom má se učitel do duše žáků vmysliti, na stanovisko jejich se postaviti, aby učení náležitě mohli pochopiti.

Mluva budiž jednoduchou, ale srdečnou, plynoucí z přesvědčení. Že láska Boží v Kristu rozněcuje i k lásce vzájemné, která, ve víře svůj původ majíc, skutky dobrými se jeví, „neboť víra ze slyšení; víra pak rodí naději naděje lásku“.

Požadavky ty i za naší doby kladou se na učitele náboženství, má-li s prospěchem působiti. Methodický postup tento byl věkům pozdějším nepřekonatelným vzorem a jest jím plnou měrou podnes. Z té příčiny všim právem považovati dlužno sv. Augustina za „otce“ metody analytické (historicko-induktivní, — biblicko-katechetické).

Druhým důležitým odborným spisem té doby jest dílo sv. Cyrilla Jerusalemského (* asi 315 — † 386). Sepsal 29 katechesí, z nichž 23 se zachovalo; 18 určeno bylo pro katechumeny, kteří křest sv. přijati si žádali, pro věřící ostatních pět, které obsahovaly tak zvaná tajemství víry (disciplina arcani), a pojednávají o učení nejsvětější svátosti oltářní, o biřmování, mši sv. a jiných důležitých výkonech bohoslužebných.

Sv. Cyrill bere se jiným postupem než sv. Augustin, vysvětluje apoštolské vyznání víry, formuluje příslušné pojmy dle jednotlivých článků víry, z kteréžto příčiny dlužno považovati ho za „otce“ metody syntetické (dogmaticko-deduktivní, katecheticko-biblické).

Z doby té pocházejí i katechese Řehoře Nazianského, Řehoře Nyssenského, Jana Zlatouštěho, Basilia a j., které však ve vlastním slova smyslu nejsou odbornými spisy katechetickými, na rozvoj náboženského vyučování nepůsobily a v methodickém směru významu nemají. (Příště dále.)

Naše vstavačovitě rostliny.

Napsal *František Gogela.*

(Část další.)

Květy zelené.

Vemenník zelenokvětý (*Platanthera chlorantha* C.) podobá se značně v. bělokvětemu, roste na podobných místech, ale jest mnohem vzácnější; různí se od něho statnějším tvarem, širšími listy, má větší zelenavé květy, pysk na konci cele zelený s ostruhou ku konci kyjovitě stlustlou rovněž zelenavou; květy jeho nevoní; hlízky nedělené, ztenčené; kvete s vemenníkem bělokvětým současně, jsa roztroušen po Moravě střední a jižní a ve Slezsku.

Kruštík širolistý (*Epipactis latifolia* Al.) roste v lesích, nejraději v roklích, má květy níci ve hroznu řídkém, skoro jednostranném, sedící na semeníku stopkatém, nekrouceném, okvětní lístky zelenavé, často nachově naběhlé, pysk růžový nebo bělavý bez ostruhy; listy vejčité až dlouze kopinaté s vyniklými žilkami; hlízek není, nýbrž oddenek s vedlejšími kořeny tlustě vláknitými; kvete v červenci a srpnu jest dosti rozšířen.

Oběma již uvedeným kruštíkům podobá se štíhlejší kr. drobnolistý (*E. microphylla* Sw.) rostoucí na Lopeníku; má na lodyze několik drobnějších, kopinatých oddálených listů, okvěti zvonkovité, zelenavé, kvete současně s předešlým, a z Moravy není dosud odjinud znám.

Měkkyně jednolistá (*Microstylis monophylla* Ld.) roste na vlhkých půdách lesních luk a horských lesů v mechu; hrozen mnohokvětý, prodloužený, s kvítky žlutavě zelenými, drobnými; lodyha štíhlá, trojhranná, s jedním podlouhle vejčítým listem, vyrůstající z malé bulvy; kvete v červnu a červenci. Měkkyně jednolistá jest drobného vzrůstu a jest velmi vzácna, rostouc u nás na několika místech v Jeseniku a v Beskydech.

Koralice vrostlá (*Coralliorrhiza innata* R. Br.) jest rostlina drobná, rostoucí ve stinných lesích, se řídkým a chudokvětým hroznem kvitků drobných, zelenavě žlutých s pyskem bílým, nachově tečkovaným, bez ostruhy; lodyha žlutavě zelená, bezlistá s několika pochvami; oddenek rozvětvený, tvaru koralovitého; kvete v květnu, červnu a pozdeji a nenáleží rostlinám obecným.

Vemenník zelený (*Platanthera viridis* Ld.) roste na vlhkých lukách a travnatých stráních horských, druh drobnější, uvedeným již vemenníkům vzhledem se nepodobající, s klasem dosti volnokvětým, květy zelenými, často narudlými; pět okvětních lístků sklcněných v lebku, od níž visí dosti široký pysk s třemi zoubky na konci a ostruhou překrátkou; listů bývají 3—5, spodní vejčité, nejhořejší kopinatý, hlízky podlouhlé, celé nebo rozeklané; kvete v červnu a červenci a roste více v krajinách hornatých.

Bradáček vejčitý (*Listera ovata* R. Br.) roste na vlhkých lukách ve světlých křovištích a lesích, má přímý, prodloužený hrozen květů zelených s dlouhým, visutým pyskem rozeklaným, ostruha žádná; na lodyze sedí dva vejčité až skoro okrouhlé, vstřícné listy, jiných listů není; hlízek není, nýbrž oddenek s hustým a tlustým vlášením; kvete v květnu a červnu a jest dosti rozšířen.

Bradáček srdčitý (*Listera cordata* R. Br.) roste ve stinných mechovitých pudách lesních a podobá se br. vejčitému, jest však mnohem nižší a útlejší; hrozen kratší řídkokvětý na tenké, chabé lodyze, listy široce srdčité vejčité, kvete od května do července, jest rostlina horská a roste u nás pořádku v Jeseniku a Beskydech. (Příště dále.)

Rozhled školský.

Mravnímu výchovu dětí věnují stále větší a větší pozornost jak vážné paedagogické listy tak i mnohé jiné časopisy vědecké. Uznává se, že veškeré vědomosti paedagogické učitelovy na tak veliký úkol nestačí, poněvadž škola nemá onoho líbezného ovzduší lásky, jímž toliko dobře spořádaná rodina na duši dětskou přímo čarovně působiti může.

Nejpřirozenějším vychovatelem dítěte jest matka. Avšak matkám nedostává se náležitého paedagogického vzdělání. Matka paedagogicky vzdělaná jest ideálem našim.

Pokusy, poskytnouti dívkám takového vzdělání, aby byly dobrými matkami pokolení budoucího, dějí se tu a tam různým způsobem, škoda, že práce ta není dosud promyšlena, soustavná a všeobecná.

Nedávno byl na poradách „Ženské průmyslové rady“ v Londýně podán návrh, aby se založily školy pro výchovu dívek k ošetřování dětí. Návrh ten potkal se s takovým souhlasem, že bude asi proveden opravdověji

než samy navrhovatelky se domnívaly. Úmyslem rady bylo zavést výchov pro děvčata stavu dělnického, ale činitelé školští chtějí výchov ten učiniti povinným pro děvčata všech stavů. Jistý člen rady takto se vyjádřil: „Již dávno je známo, že moderní dívka má pramálo vědomostí o povinnostech domácích, hlavně však o ošetřování dítek. Školy kuchařské, hospodyňské a šití jsou rozhodně výborné, ale jest na čase, aby praktický výchov pokročil ještě dále. Školy dívčí budou teprve tenkrát skutečně praktickými, až se v nich dívky budou vzdělávati a poučovati o zdárném vychování dětí. Ke cvičením obdrží žákyně gumové loutky v životní velikosti a budou se na nich cvičiti, jak děti oblékati, živiti a léčiti. Tento system zaveden byl již v některých švýcarských školách, a to prý s výborným výsledkem.

Cvičení žákyně na gumových loutkách — to je myšlenka pochybená. Zařizujte opatrovny pro děti chudiny a zaveďte tam dívky, aby se učily ošetřovati a vychovávat tu drobotinu a milovati ji!

Německý „Fröbelverband“ podal pruskému ministerstvu vyučování spis, týkající se dívčích škol, aby dívkám vedle vzdělání rozumu dostalo se také přípravy k povolání mateřskému.

Ve spise se praví:

„Poněvadž všeobecné povolání ženy, do kterého převážná většina mladých dívek jednou vstoupí a pro které každá jednotlivá má býti vyzbrojena, totiž povolání manželky, hospodyně a matky, má každá dívka býti pro ně připravena. Dnešní vyšší škola dívčí dává sice vzdělanému muži vzdělanou ženu, ale málo se ještě stará o to, aby žena mohla vyplniti své povinnosti domácí a mateřské; ponechává to domovu. Ale domov nemůže provésti povšechně tuto úlohu. Bezpočetné milliony ztrácejí se z národního jmění jen proto, že ženy nenaučily se hospodařiti a škodlivé vlivy hříchů ve vychování nemohou nikdy býti plně odstraněny. Proto náleží „věda matek“ do dívčí školy, jako její cíl i vrchol.“

My, Čechové, národ Komenského, přijdeme opět (jak obyčejně ve všem dobrém) zase naposledy.

O jiné otázce neméně důležité uvažují paedagogické časopisy, má-li dítě co nejdéle ponecháno býti v nevědomosti o věcech pohlavních anebo má-li je otec, matka, učitel či lékař o výkonech pohlavních přiměřeně poučiti. Zajímavé úvahy o těchto věcech uveřejňuje právě český list paedagogický „Život“.

Otázky této nelze odbyti pokryteckým umlčováním ani jalovým vtípem. Je třeba mnoho a vážně o ní uvažovati. Pohled do života ukazuje nám hrozné obrázky.

V různých rozpravách o sebevraždách mládeže poukazováno bylo nedávno také na nutnost věnovati pozornost pohlavnímu životu mládeže. Stistika Lvovské polykliniky vykazuje, že r. 1901 přihlásilo se na léčení 69 žáků škol středních s chorobami pohlavními, r. 1902 již 110, do června r. 1903 115 studentů. Proto s radostí vítána byla brožura univ. profesora B. Dybovského „O nemravnosti mládeže a její příčinách“.

Autor nepřestává na zjištění dokladů mravní zkaženosti mládeže ve způsobě prostopášnosti pohlavních, opilství, krádeží, fanatismu, theatromanie, karbanictví, lajdáctví a pod., hledá příčiny toho všeho hlouběji a vidí je — podobně jako i jiní nejušlechtlejší pozorovatelé života současného — ve zvrhlosti staršího pokolení, jež mladším dává zlý příklad, jakož i neméně ve zhozném působení pornografie jak literární tak i žurnalistické. „Ve starším pokolení hledati dlužno hlavní příčinu zlého, jediné zřídlo neštěstí,

jež tou dobou nás hněte“. Za příčinou nápravy mravů žádá autor nejúplnější zdrženlivost a končí vývody své těmito slovy: Staňme se sami mravnými, a pak zajisté i mládež bude ctnostnou. Střízlivost vede ke ctnosti a ctnost ke štěstí národa. Člověk ctnostný má viděti štěstí své toliko ve štěstí svých bližních.

Tak ve Lvově; jak u nás a jinde?

V Rivě, Oděse, Rostově lze denně viděti v knajpách děvčátka od 10 do 12 let, sedící s muži při stole a pijící víno. Lékaři dosvědčují, že prostituce dětí je tam zjevem obvyklým. Z ubohých těch dětí 75⁰/₀ podléhá nákaze. Taková děvčátka najímají si v městech boháči. Nedávno ukazováno bylo v Rivě na místa, kde se konaly orgie s dětmi. Každý večer lze potkati na ulicích mladá děvčátka obchodující svým tělem. Vůči tomu „Gazeta Kijovska“ vřele povzbuzuje k činnosti záchranné, aby děti takovým rodičům byly odňaty a zřizovány pro ně ústavy Magdalenek.

Dle „Sborníku“ měl těchto dnů přednášku ve spolku pro zamezení nakažlivých pohlavních nemocí dr. Kopp (kde?), v níž pravil, že důležitý obor sexuální paedagogiky jest dosud velice zanedbáván. Mládež však že má právo býti vychována i sexuálně, to jest, o pohlavních věcech nemá se jednati s přemrštěnou tajností a úmyslnou lží, nýbrž pohlavní poznání má býti učiněno základem výchovy. Čistota a pohlavní vědomosti se nikterak nevyklučují, ale třeba jest, aby lidé povolání choulostivé otázky šestého přikázání a četné zvědavé otázky pohlavního života se týkající vysvětlili cudně, uspokojivě a správně. Dětem třeba pohlavně otvírati oči v rodině a ve škole mírným postupem dle věku a chápavosti. V době, kdy v mladíkovi smyslný pohlavní cit začíná se jeviti, dobře jest mu říci všechno: pověděti mu upřímně, jaké následky má zřízený a nezřízený pohlavní pud, jaké nemoci a jakých konců se dožije člověk výstřední, a jaké kázní podrobiti se musí, kdo chce býti zdrav a založiti si ráj na zemi — rodinu. Rodiče, kteří děti neponaučují o pohlavních věcech, pohlavních přestupcích, nemají práva žádati, aby děti byly pohlavně čisty. Lépe, aby chlapcům otec a dívkám matka věc pověděla slušně a spravedlivě, než-li aby děti čerpaly z kalných pramenů Ve škole má učitel přírodopisu moment pohlavní věcně a klidně vyložiti. — Zjištěno prý jest, že tam kde chlapci a děvčata jsou ve škole pohromadě, jsou děti i pohlavně otužilejší a mravnější, nežli kde škola dle pohlaví jest rozdělena.

Z toho všeho jest viděti, že jest na čase, abychom o této otázce, vážně přemýšleli. Nejlépe by ovšem bylo, kdyby každá matka upozornila dítě, když počíná dospívati, způsobem jemným a šetrným na nebezpečí, jež dítěti hrozí, dá-li se strhnouti vášní. A tu jsme zase u otázky: Kdo nám vychová dobré matky? —

Jak důležitý jsou školy pomocné pro žáky málo nadané ukázal v „Naší Době“ p. Zeman.

Školy pomocné (dle „Přehledu“) určeny jsou žákům méně nadaným, u nichž nelze se nadíti, že by mohli vyhověti požadavkům školy obecné, u nichž však lze pečlivým vedením dosáhnouti aspoň toho, že děti takové dovedou se později samy živiti a nejsou odkázány na milost spolubližních svých, neplní káznice a věznice a nedoplňují kontigent prostitutek a vyvrhelů společnosti lidské. A poněvadž, jak dokázáno, slabší děti ve společnosti nadaných ještě více duševně zakrňují, stávající se ostýchavými a sklíčenými, a poněvadž učitel nemůže jim té pozornosti věnovati, jako dětem normálním, jeví se potřeba škol pomocných, v nichž dítě mezi sobě rovnými ožije, dobře vnímá a tak vyrůstá na člena společnosti, který byt

i ničím k obecnému dobru nepřispíval, přece společnosti této není na obtíž. Ovšem úkol školy pomocné liší se od úkolu školy obecné. Škola pomocná snaží se vypěstovati v žákovi zručnost mechanickou, jež pro jeho budoucí činnost má největší důležitost. Kromě toho klade hlavní váhu na výchovu, aby zpevnila mravní povahu dětí slabých, aby dovedly čeliti svůdným příležitostem k činům pro ně zhoubným. Výchova na školách pomocných musí býti čistě individuální, aby byla dosti silnou; proto je nutno omeziti počet žactva co nejvíce, asi na 10—15 v jedné třídě.

Poněvadž při školách pomocných jedná se o to, aby látka vyučovací co možná byla konkrétní, aby probouzela v dětech schopnosti pozorovací a rozvíjela v nich duševní jejich síly, je nutno, aby všecko učivo bylo názorné, aby škola podávala hojně příležitosti k názorům, aby pro děti ve školách pomocných sestaveny byly zvláštní čítanky ilustracemi opatřené, aby učení konalo se co nejvíce v přírodě, aby značně pěstovaly se ruční práce, lepenkářství, zahradnictví a j., poněvadž v nich leží hluboký význam vychovatelský. Aby pak požadavkům hygieny bylo vyhověno, je třeba nejen aby budovy škol pomocných opatřeny byly všemi vymoženostmi technickými, majícími zřetel ku zdraví žactva, ale aby též rozvrh hodin upraven byl tak, aby učení dětí neunavovalo. Proto je třeba, aby hodiny učebné byly co možná zkráceny, střídány s delšími přestávkami a s činnostmi, jež děti osvěžují. Také požadavek delších prázdnin úplně je odůvodněn hygienickými potřebami dětí méně nadaných.

A protože osobnost učitelova ve škole pomocné vysazena je při únavné a vysilující práci pozvolné zkáze, je třeba, aby za učitele škol pomocných vybírání byli lidé zvláště zkušení, vzdělaní, nitru dítěte rozumějící a ozbrojení neúnavnou trpělivostí, rozvahou a laskavostí, jakož i pevnou důsledností, jež je nezbytná pro formování dětské povahy. Rozumí se, že učitelé škol pomocných mají míti nároky na náležitě odměňování své práce a mají požívat čas od času delší dovolené ku zotavení a ku cestám vědeckým.

V Německu vzrůst pomocných škol stoupá neočekávaně. Před desíti lety na 18 místech vyučovalo 60 osob 700 dětí nenormálních, r. 1897 již na 27 školách 2000 dětí 100 učitelů a r. 1901 ve 47 školách 4728 dětí vychovává 259 učitelů. Dnes jest jisto, že Německo téměř 40% svých duševně defektních synů a dcer zbavilo nezasloužených útisků, ústrků a posměchu.

V celém Německu napočítáno bylo 20.000 dětí vadného duševního vývinu, z nichž na Berlín 4000 případů. Vzorem snahy a působení na této záchraňovací stanici je společnost berlínská. Založila 100 škol pomocných. Spolky pro ochranu duševně opozděných dětí, v jichž čele stojí dr. Wehrhahn a dr. Gozycki, odebírají vychovance škole pomocné a usazují je platně v závodech, dílnách, rodinách, ústavech a hospodářstvích, kdež jim vykáží místo se zaměstnáním, jež přiměřeno jest jejich způsobilosti a vyspělosti.

Naši povinností jest sbírat zkušenosti a látku naučnou vykládati veřejnosti a takto ji získati pro zakládání pomocných škol u nás. —

Pozoruhodný návrh uveřejněn byl v Hamburském časopise „Jugend-schriften-Warte“. Návrh směřuje k tomu, aby časopisy třetího a čtvrtého řádu (listy krajinské a místní) povznesly četbu pod čárou, aby mohla býti čítána s užitkem i mládeží, kterou listy toho druhu dosud kazí denními

zprávami, zprávami ze soudní síně a j. Poněvadž listy podobné nemají dosti peněz, radi, aby otiskovaly taková opravdová básnická díla, pro něž nakladatelské právo jest již prošlo. „Rozhledy“, jež o tomto návrhu šířeji se rozepsaly, vybízejí učitelské spolky, aby doporučovaly časopisům tuto cestu nápravy, poukazující je zároveň na kulturní posláni listů jejich.

Způsob rozšiřování náboženství má býti toho předmětu důstojný, také božský. Má zváti všecky, nemá nutiti, suášeti má všecky a nezatracovati nikoho. Naše nenávisti druh proti druhu ze příčin náboženství jsou tedy zavržení hodné.

J. A. Komenský: Panegersia.

Archieřitel náš **J. A. Komenský** narodil se dne 28. března 1592 ve vsi Komně, jak nezvratně dokazuje nedávno nalezený rukopis Mik. Drábíka, spolužáka Komenského.

Osobní. **J. M. Kadlčák**, předseda Katol. spolku českých učitelů na Moravě zvolen byl na velkolepé valné schůzi Katol. spolku českého rolnictva dne 25. března t. r. do výboru tohoto spolku. Tím rolnictvo dokázalo, že váží si rozumného učitele.

Do Národní rady vyslán byl za Katol. spolek českého učitelstva na Moravě redaktor Vychovatelských Listů, odborný učitel **Alois Adamec** z Ivančic.

Konejme přednášky pro lid! Dvě pozoruhodné přednášky konal předseda Katolického spolku učitelského **J. M. Kadlčák** v měsíci březnu na Místecku. V Sviadnově s velkým úspěchem pojednal „O závazných společenstvech rolnických“ a v Palkovicích mluvil půl třetí hodiny s úspěchem dokonalým „O zlepšování půdy a vodních družstvech“.

Dar. Katol. spolek učitelský obdržel od záložny Cyrillo-Methodějské dar 100 K. Je to první dar české veřejnosti snahám katolickým uštědřený.

Za vyšším vzděláním. Od 18. do 19. dubna letos koná se v Giessenu kongres pro experimentální psychologie. K návštěvě tohoto kongresu vypisuje Ústřední spolek stipendium 100 K.

Universitní kurs prázdninový koná se letošního roku v Náchodě společně s učitelstvem českým. Přednášeti budou: dr. Masaryk: „O národnostní filosofii.“ Dr. Čáda: „Paedopsychologii.“ Dr. Drtina: „Z dějin paedagogiky.“ Dr. Babák; „Fysiologii.“ Dr. Němec: „Botaniku.“ Dr. Gruber: „Národní hospodářství.“

O prosté svobodné mluvě dětí uveřejňuje pěkný článek „Škola našeho venkova“ v čís. 6. Jádru článku toho jest: „Kdo vhodnými otázkami dobrých odpovědí se dodělá, může býti zván mistrem; ale kdo dovede přiměti děti, aby samostatně, nenuceně a pravdivě vyjadřily, co myslí a cítí, tenť mistrem daleko větším!“

Hračky pro děti. O hračkách pro děti, jaké býti mají a nemají, pojednal v Nové České Revui R. D. Mráz. Žádá hračky jednoduché, avšak umělecky provedené z důvodů paedagogických. Bavorské průmyslové museum v Norimberku vypisalo vloni konkurs na charakteristické dřevěné hračky.

Čtrnáct umělců bylo při tomto konkursu vyznamenáno pochvalou. K. D. Mráz doporučuje, aby naši umělci všimli si této otázky dříve, než cizina zaplaví nás svými výrobky.

Středoškolské konference rodičů navrhuje V. J. D. v 23. čísle „Rozhledů“. Konati by se měly občas za vedení ředitele nebo některého profesora. Návrh svůj odůvodňuje tím, že škola střední sama není s to, aby dostala svému úkolu pokud se týče výchovy mládeže. Škola střední ovšem vychovávatí má a musí, ale hlavním tvůrcem výchovy může býti jen rodina. Ke zdatu výchovy třeba dosíci dorozumění mezi školou a rodinou a cestou k němu mají býti středoškolské konference, jichž by se účastnili rodiče, poručníci a odpovědní dozorcí studentů.

Učitelstvo škol obecných je sice dávno přesvědčeno, že rodičům náleží právem slovo v otázce školské, přes to však zřídka čteme, že ten neb onen učitel uspořádal schůzi rodičů za tím účelem, aby škola k domovu těsněji přilnula. I v tom je německé učitelstvo před námi!

Tělocvik na středních školách. Ministr vyučování dr. ryt. Hartel vydal k veškerým zemským školním radám výnos o tělesných cvičeních na středních školách. Ve výnosu poukazuje se na důležitost a prospěšnost tělesných cvičení mládeže a v závěrku se stanoví: 1. Ony sbory ústavů, na kterých tělesná cvičení, zejména hry, dostatečnou měrou se neprovádějí, buďtež nyní vyzvány, aby věnovaly náležitou péči těmto cvičením; 2. ve výročních a inspekčních zprávách budiž poukázáno na členy učitelských sborů, kteří si o pěstování zdravotnictví zvláštních zásluh získali, event. budiž navrženo, kterým z těchto osob měla by býti přiřknuta remunerace, kdo se svým působením v tomto oboru nejvíce zaslouží; 3. za příčinou výcviku k řízení her mládeže poskytována budou cestovní stipendia pro zvláštní kurzy a pro informační cesty do ciziny podle toho, pokud stačí dané prostředky; 4. budiž upozorněno, že při zřizování rozvrhu hodin pro povinné předměty říditelstva na hry mládeže mají bráti co možná největší ohled.

Drobné zprávy. Na schůzi profesorů v Praze upozornil prof. Trnka na mravně chatrný repertoár venkovských společností divadelních.

Osmou třídu na školách reálných doporučuje zavést ve „Věstníku českých profesorů“ řed. Leander Cech z Nov. Města. Osmá třída na realkách měla by hlavně připravovati k odbornému studiu vědeckému. Vedle toho doporučuje lepší vzdělání paedagogické a methodické pro učitele středních škol.

Okr. školní rada Jičínská (v Čechách) se usnesla, že mají býti manželky učitelů koncem školního roku sprostěny vyučováním ručním pracím.

Francouzská sněmovna přijala 28. března 316 hlasy proti 269 zákon na odstranění náboženského školství.

Spolek ku vzdělání katolických učitelů měl valnou schůzi ve Vídni. Přítomno bylo přes 4000 osob, dva biskupové, arcikněžny Maria Josefa a Marie Valerie. Mluvil Jiří Eichinger o tematě „Výchova bez náboženství“.

Společný sjezd učitelstva škol středních a obecných koná se letos po velikonocích — ve Francii.

Škola pro divadelní kritiky otevřena bude v Paříži.

Škola v pavillonech. V Berlíně nedávno vystavěli nové budovy pro obecnou školu nedaleko „Friedrichsheimu“. Škola není umístěna v jedné velké budově, nýbrž v 8 vkusných pavillonech. Má 15 tříd. Podobně stavěti doporučovalo by se všude.

Fotografie kárným protředkem. Učitel na obecné škole v anglickém Desinhere vtípně potírá nedbalost a neposlušnost svého

žactva. Každý měsíc fotografuje své žactvo, ale vyloučí neposluchy a nedbalce. To účinkuje. Za rok klesl počet vyloučených z 19⁰/₀ na 3¹/₂⁰/₀.

Moderní mládež. V Berlíně bodl nedávno jedenáctiletý žák obecné školy svého učitele úkladně nožem do zad. Učinil prý tak z „litosťi“, že ho učitel několikrát pro nedbalost pokáral.

Bruslení čili klouzání na ledě zavedlo letos ministerstvo vyučování v Uhrách do školního tělocviku.

Týdenník pro slepce počal vycházeti ve Vídni. (Wochenschau für erwachsene Blinde.)

Půjčovna knih pro slepé má býti v nejbližší době zřízena v Curychu. Podobné knihovny mají města Vídeň, Lipsko, Ženeva a Paříž.

Apoštol lásky. Rukama sv. Vincence z Pauly prošlo více než 12 millionů franků, jež vesměs rozdal mezi chudé, anebo jimiž ústavy pro chudé založil.

70 protestantských pastorů v Londýně vrátilo se do církve katolické. Vůbec v Anglii lze pozorovati velký sklon ke katolicismu. Měsíčně vrací se Angličanů průměrně na 3000 do církve katolické.

Katolický universitní spolek měl 1. února za předsednictví kardinála arcibiskupa dra. Katschthalera výroční valnou hromadu. Úkolem spolku je zříditi svobodnou katolickou universitu v Salcburku. Spolek má 1,700.000 K jmění. Příjem jeho v posledním roce správním činil 188.272·77 K, ku kteréžto částce přispěla arcidieceze vídeňská 21.261·54 K.

Profes. Woodburg a Macdowill na universitě kolumbijské v Americe vzdali se místa, poněvadž studující na této universitě jsou učinění barbaři.

Veškeré učitelstvo mělo by důrazně žádati za opravu řádu disciplinárního. Řád disciplinární opraven buď v duchu svobody a lidskosti! (Sněmem moravským schválený řád disciplinární nebude předložen k sankci.)

Listárna redakce.

Zprávy astronomické na každý měsíc předem uveřejňuje časopis „Příroda a škola“. Časopis ten měla by míti každá škola.

M. „Paedagogické Rozhledy“ odepřeli nám výměnou posílati.

Opravy. Prosíme, aby si čtenáři opravili laskavě chyby v čísle 6. v článku „Naše vstavačovitě rostliny“. Hned v prvním řádku má býti místo „prahorních“ — „podhorních“. Na str. 86. při: Okrotice velkokvětá — místo „touže cestou“ má státi: „touže dobou“. Při: Krušík bahenní — místo „vonící“ má býti „nící“.

Menší nedopatření rač si laskavý čtenář opravit sám.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se tevně.